

Prostatakreft (cancer prostata)

Prostatakreft er en ondartet svulst i prostatakjertelen. Det er den hyppigste krefttype hos menn.

I Norge påvises ca 2000 nye tilfeller hvert år.

Krefttypen er hyppigst hos menn over 70 år, men den forekommer også hos menn i 40- og 50-årene og er hyppig hos menn i 60-årene.

Hvordan utvikler en ubehandlet prostatakreft seg?

Kreft i prostatakjertelen begynner i den ytre delen av kjertelen, i motsetning til den langt hyppigere godartete forstørrelsen av prostata som utvikler seg i den indre delen av kjertelen. Det kan forekomme både en godartet forstørrelse og kreft samtidig i prostata.

Kreften vokser innover i kjertelen og kan forandre hele kjertelen til en kreftsvulst. Kreften kan vokse utover og gjennom kjertelens ytre avgrensning som vi kaller kapselen og ut i fettvevet rundt prostata. Kreften kan også vokse ut i sædblæren som ligger helt inntil prostata og den kan vokse opp i urinblæren.

Det er to måter kreften kan spre seg til andre organer i kroppen. Gjennom lymfebanene til lymfekjertlene på bekkenveggen og så videre til andre lymfekjertler og gjennom blodbanen direkte til andre organer. Prostatakreftspredningen går særlig til skjelettet, hvor den danner spredningssvulster.

Hvilke plager gir kreft i prostata?

Sannsynligvis har de fleste som får påvist prostatakreft hatt sykdommen en god stund uten at de har hatt noen plager. Den må ha en viss størrelse før den gir plager.

Oftest er det de samme plagene som ved godartet prostataforstørrelser, med avklemning av urinrøret og derav tregere vannlating. Blod i urinen gir den bare når den har vokst inn i urinrøret eller inn i urinblæren. Noen ganger gir den symptomer først når den har spredt seg til skjelettet og da i form av smerter f.eks i ryggen eller i hoftene.

Det kan også være slik at pasienter som har en godartet forstørrelse av prostata og blir operert for dette får påvist at det er kreft uten at det har vært mistanke om dette på forhånd.

Er prostatakreft en svært sint krefttype?

Det er forskjellig sinthet i kreftsvulstene i prostata. Noen er svært snille og vokser langsomt.

Når eldre menn har en slik snill krefttype trenger de ikke å få noen plager og kan leve et normalt langt liv med sykdommen, uten at kreften påvirker livslengde eller livskvalitet. Disse pasientene trenger derfor ingen behandling.

Desverre er ikke alle svulstene slik, noen er meget sinte og sprer seg raskt. Menn som får sykdommen i forholdsvis ung alder d.v.s. før 65-70-årsalder vil desverre ofte få forkortet sitt liv av sykdommen.

Hvilke behandlingsmuligheter finnes for prostatakreft?

Vi har mange ressurser å sette inn i behandling av prostatakreft. Behandlingen vil være forskjellig avhengig av hvilke svulsttype det er, og hvor utbredt sykdommen er. Er sykdommen lokalisert til selve prostatkjertelen uten vekst utenfor denne og uten spredning kan hele hele kjertelen opereres bort og dermed sykdommen helbredes. Strålebehandling kan også gis.

Ofte har desverre sykdommen spredt seg eller den er så langtkommen lokalt at den ikke kan helbredes, da er det bra at prostatakreften oftest er avhengig av mannlig kjønnshormoner for å vokse og trives. Ved å fjerne mannlig kjønnshormon fra kroppen, ikke bare stopper veksten og spredningen av sykdommen, men både den lokale svulsten og eventuelle spredningssvulster andre steder i kroppen går tilbake.

Desverre vil mange av svulstene etter en tid gjøre seg uavhengig av kjønnshormonene og fortsette å vokse, men dette vil oftest skje mange år senere, slik at pasientene får mange år hvor de føler seg helt friske og ikke har noen plager fra sykdommen.

Hva menes med hormonbehandling ved prostatakreft?

Med hormonbehandling mener vi ikke at det tilføres hormoner til kroppen, men at mannlig kjønnshormoner fjernes fra kroppen. Dette kan skje ved kirurgisk å fjerne produksjonsorganet for disse hormonene nemlig testiklene, eller at det tilføres et medikament som blokkerer for produksjon av hormoner i testiklene.

Begge metodene er en kastrasjonsbehandling og har de samme bivirkningene, nemlig nedsatt eller i alle fall sterkt svekket sexuallyst og som en følge av dette også impotens.

Hvordan kan prostatakreft oppdages tidligst mulig ?

Prostata ligger like inn mot endetarmen, legene kan kjenne prostata svært godt ved å kjenne med en finger i endetarmen. Hvis de kjenner at prostata er hard eller at de kjenner isolerte kuler i den vil de kunne få mistanke om kreft. Hos spesialleger kan det stikkes en nål inn i kjertelen enten styrt med fingeren eller ved hjelp av ultralyd fra endetarmen, og på denne måte få vevsprøver som kan vise om det er kreft.

En blodprøve som heter PSA har kommet de siste årene, denne har vært mye omtalt i media den senere tid som en prøve som kan påvise om en mann har prostatakreft eller ikke. Dette er ikke riktig og jeg skal forklare hvorfor.

PSA er et stoff som produseres av de fleste prostatkreftsvulstene og kan påvises i blodet, men - og dette er viktig, PSA produseres også av normale prostataceller, slik at den kan være betydelig forhøyet ved godartet forstørrelse av prostata. Moderat forhøyet PSA er derfor ikke ensbetydende med at en mann har prostatakreft, men en forhøyet PSA bør være et varsku for legen om å kjenne på prostata og vurdere om nærmere undersøkelse er nødvendig.